

Kokemustoiminnan

ABC-OPAS ALUEELLISEEN TOIMINTAAN

Aluetoiminnan opas:

Alueellisten ohjausryhmien hyvät käytännöt

Oppaan kohderyhmänä ovat verkoston järjestöjen vastuuhenkilöt ja ohjausryhmissä mukana olevat henkilöt.

Lukijalle saate

Tämä opas on kirjoitettu avuksi ja tueksi kokemustoiminnassa mukana oleville henkilöille ja tahoille. Oppaan tarkoitus on avata kokemustoiminnan maailmaa, kokemustoimintaverkostoa ja selkeyttää eri toimijoiden roolia siinä. Nimikkeitä ja käsitteitä syntyy koko ajan lisää, joten niiden avaamisessa on tyydytty tämän hetkiseen tietoon, joka todennäköisesti muuttuu ja elää. Oppaan tarkoituksena on myös jakaa kokemustoimintaverkostossa hyviksi havaittuja käytänteitä kaikkien saataville. Kokemustoiminta on vaikuttavaa ja sen parissa tehty työ on merkittävää ja tärkeää.

21.1.2019 Klaukkalassa | **Helena Skogström**

Sisältö

Alueellisen ohjausryhmän ydintehtävät	4	Palkkio- ja korvausohjeistus	17
Mitä kokemustoiminta on?	4	Arviointi, seuranta ja palaute	17
Kokemustoimijan monet tehtävät	5	Koulutusten järjestäminen	18
Kokemuskentän kouluttajatahoja	6	Peruskoulutus	18
Käsitteet	7	Täydentävä koulutus	19
Kokemuskentän vastuunjako ja koordinointi	10	Jatkokoulutus	19
Veikkaus ja STEA	10	Tiedottaminen	20
Valtakunnallinen ohjausryhmä	10	Kokemustoimintaverkko sosiaalisessa mediassa	20
Alueellinen ohjausryhmä	11	Tapahtumien sometus	21
Jäsenjärjestöt	11	Ohjausryhmien kokeilemia hyviä käytäntöjä	21
Miten kokemustoiminnan kuvio rakentuu?	13	Materiaalit, lomakkeet ja lisätietoa	22
Alueellisen ohjausryhmän kokoonpano	14		
Alueellisen ohjausryhmän valinta ja järjestäytymiskokous	15		
Alueellisen ohjausryhmän toiminnan tarkoitus	15		
Alueellinen kehittämistuki	16		
Valtakunnallinen kokemustoimijarekisteri	16		

Alueellisen ohjausryhmän ydintehtävät

- Koordinoi alueellista toimintaa sekä edustaa kokemustoimintaa ja kokemustoimintaverkostoa.
- Tukee alueen koulutettuja kokemustoimijoita yhdessä taustajärjestöjen kanssa.
- Järjestää kokemustoimijoille mahdollisuuksia kohdata toisiaan ja virkistäytyä.
- Markkinoi toimintaa aktiivisesti järjestämällä kokemustoiminnalle uusia paikkoja näkyä ja kuulua.
- Vastaa vuosittaisista kokouksista ja kutsuu ne koolle.
- Kokoontuu tarpeen mukaan, esimerkiksi neljä kertaa vuodessa.
- Toimii linkkinä valtakunnallisen ohjausryhmän ja alueellisen toiminnan välillä. Välittää alueella syntyvää tietoa ja kokemusta verkostolle, sekä valtakunnalliselle ohjausryhmälle. Jakaa verkoston tuottamaa tietoa oman alueensa toimijoille.

Mitä kokemustoiminta on?

Kokemustoimijat ovat tehtävänsä koulutettuja pitkäaikaissairaita tai vammaisia henkilöitä ja heidän läheisiään, jotka välittävät kokemustietoa opiskelijoille ja ammattilaisille.

Kokemustoiminnassa pyritään siihen, että pitkäaikaissairaana, vammaisen henkilön tai heidän läheisensä kokemuksellinen tieto otetaan huomioon sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden suunnittelussa, kehittämisessä ja toteuttamisessa että sosiaali- ja terveysalan ammatillisessa koulutuksessa eri oppilaitoksissa. Myös muut kuin sote-alan organisaatiot

hyötyvät kokemustoimijoista. Kokemustoimijan tuoma asiakkaan näkökulma voi olla erittäin arvokas myös yksityisille organisaatioille, kuten kuljetus- ja matkailu- tai palvelualojen yrityksille.

Kokemustoiminnassa jaetaan kokemuksia ja kokemustietoa. Kokemustoimijoiden arjen asiantuntijuus tarjoaa ammattilaisille ja opiskelijoille mahdollisuuden peilata teoratiedon kautta saatua näkökulmaa käytännön kokemuksiin sairauksista ja vammoista. Kokemustieto auttaa jäsentämään ja soveltamaan teoreettista tietoa. Kun ammattilaisten ymmärrys ja osaaminen potilaan, vammaisen ihmisen tai heidän läheisensä kokemusmaailmasta syvenee, he voivat käyttää kokemustietoa asiakkaiden tarpeiden entistä parempaan tunnistamiseen ja edelleen palveluiden ja toiminnan kehittämiseen.

Kokemustoimijan monet tehtävät

- Opetustuokiot ja luennot oppilaitoksissa, työyhteisöissä ja järjestöissä
- Asiakas- ja potilastilanteiden simulaatio-opetus
- Elävä kirjasto ja kokemuskirjasto
- Opinnäytetöihin ja oppimistehtäviin sekä tutkimuksiin liittyvät haastattelut
- Kehittämistyöryhmät eri organisaatioissa
- Projektien ja hankkeiden työ- ja ohjausryhmät
- Keskustelupaneelin jäsenenä toimiminen
- Seminaarien ja tapahtumien puheenvuorot
- Työpajatyöskentelyn ohjaaminen
- Kokemuskoulutusluennot, ”Oma tarina”
- Kokemustiedon seminaarit, messut, mediayhteistyö ja blogit
- Koulutushankkeiden suunnittelu ja toteutus
- Palvelujen arviointi ja kehittäminen
- Kehittäminen ja vaikuttaminen erilaisissa koolle kutsutuissa tapaamisissa
- Mukana ammattilaisten täydennyskoulutuksissa
- Ryhmänohjaus
- Yhteiskehittäminen – parityöskentely ammattilaisen rinnalla esimerkiksi mielenterveys- ja päihdetyössä
- Mukana hoito- ja palveluketjujen kehittämistyössä
- Mukana tilojen ja toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa

Kokemuskentän kouluttajatahoja

Paikalliset järjestöt	Kokemustoimintaverkosto
- Mielenterveys- ja päihdekentällä toimivia paikallisia yhdistyksiä - Koulutuksia järjestetty vuoden 1990 lopusta - Koulutusten sisällöt vaihtelevia, laajuus 8–180 tuntia - Koulutukset usein luonteeltaan osallistavia, voimaannuttavia ja kuntoutuksellisia - Yhdistysten toimintaa tuetaan Veikkauksen tuotoilla	- Potilas- ja vammaisjärjestöjen muodostama verkosto - Käynnistyi vuonna 1994 - Toimintaa toteutetaan laajasti eri sairaus-, vamma- ja läheisjärjestöissä yhtenäisellä toiminta- ja koulutusmallilla - Verkosto koordinoi järjestöjen yhteisiä koulutuksia - Sote-alan yksiköihin ja oppilaitoksiin, sekä lisätä kokemustiedon käyttöä kentällä. - Ei palkkiosuosituksia – tilaaja korvaa syntyvät kustannukset ja mahdollisen palkkion - Veikkauksen tuotoilla tuetaan verkoston ja jäsenjärjestöjen toimintaa, STEAn linjausten mukaisesti osa järjestöjen vapaaehtoistoimintaa

Kaupungit ja opistot	Sairaanhoitopiirit
- Kaupungeista esimerkiksi Tampere ja Pori ovat kouluttaneet omia kokemusasiantuntijoita - Koulutukset ovat kohdistuneet pääosin mielenterveys- ja päihdesektorille - Koulutuksia on järjestetty vuodesta 2010 - Kansanopistot järjestäneet kokemusasiantuntijakoulutuksia muun muassa Itä-Uudella- maalla, Varsinais-Suomessa ja Keski-Pohjanmaalla - Koulutuksiin on voinut hakea eri taustoilla, kuten elämänekriisi, somaattinen tai psyykinen sairaus tai vastaava - Koulutukset ovat olleet laajoja, noin 8 kk ja 150 tuntia	- Toiminta käynnistyi vuonna 2004 Etelä-Pohjanmaan alueella mielenterveys- ja päihdeterveyspuolella - Toiminta laajentunut viime vuosina myös somaattisiin ryhmiin - Sairaanhoitopiirit kouluttavat ja koordinoivat toimintaa itsenäisesti - Tehtävissä on muun muassa toiminnan arviointia, sairaalan kehittämistyöhön osallistumista, johtoryhmiä ja potilaiden kohtaamista - Tehtävistä maksetaan sairaanhoitopiiritpiirin määrittämä korvaus - Toimintaa on muun muassa seuraavilla alueilla: - Varsinais-Suomi - Satakunta - Kanta-Häme - Etelä-Pohjanmaa - Keski-Pohjanmaa - Keski-Suomi - Pohjois-Savo - Uusimaa

Käsitteet

Käsitteistö elää ja muuttuu koko ajan. Pääosin toimijasta käytettävän nimikkeen määrittää joko koulutustausta, tilaajataho ja/tai toimintaympäristö. Usein eri nimikkeiden taustalla on hyvinkin samankaltaista toimintaa:

- **Järjestöt:** kokemuskouluttaja - kokemustoimija - kokemusasiantuntija
- **Oppilaitokset:** kokemuskouluttaja - kokemustoimija - kokemusasiantuntija
- **Sairaanhoitopiirit:** kokemustoimija - kokemusasiantuntija
- **Kunnat/maakunnat:** kehittäjäasiakas - kokemusasiantuntija
- **Yksityiset palveluntuottajat:** kokemusasiantuntija

KOKEMUSTIETO

Vertaistoiminta

Kokemustoiminta

KOHDERYHMÄ

Suhteessa **samaa kokemusta** omaaviin

TOIMINTA

- Tuen antaminen

MISSIO

- Yksilön hyvinvoinnin lisääminen

TEHTÄVIÄ

**Vertaistukihenkilö,
vertaistukiryhmän ohjaaja**

- Voi toimia myös ammattilaisten rinnalla esim. vertaisvastaanotto

KOHDERYHMÄ

Suhteessa **ei samaa kokemusta** omaaviin

TOIMINTA

- Ymmärryksen ja tiedon lisääminen

MISSIO

- Tiedon käyttö laajemmille ihmisryhmille

TEHTÄVIÄ

**Asiantuntija, kouluttaja,
kehittäjä, vaikuttaja**

- Voi toimia myös ammattilaisen rinnalla, esim. Ensitieto-ryhmäluento
- Verkosto käyttää kokemustoimija nimitystä

Elämäkokemuksista syntyy
ymmärrystä ja viisautta,
jota voi käyttää hyödyksi
monin eri tavoin.

Vertainen

Vertaisella on samankaltainen kokemus tai tavoite. Vertaisia voivat olla keskenään esimerkiksi:

- vanhemmat, joiden lapset aloittavat koulun
- vastasairastunut ja aiemmin saman sairauden läpikäynyt henkilö
- kaksi tai useampi vastasairastunutta
- kollegat

Vertaiset voivat kohdata toisensa spontaanisti tai sovitusti. Tapaamiset voidaan järjestää vertaisten kesken tai koulutetun henkilön ohjaamina.

Vertaistukija

Vertaistukijalla tai vertaistukihenkilöllä on samankaltainen kokemus tuettavan kanssa, ja hänet on koulutettu tehtäväänsä.

- sopeutunut omaan kokemukseensa
- on saanut valmennusta tehtäväänsä ja saa siihen myös tukea

Kohderyhmä: antaa tukea muille saman kokeneille.

Koulutus, valmennus, koordinointi ja tuki: oma taustajärjestö. Valmennukset vaihtelevat.

Löydä vertaistukija: Ota yhteyttä järjestöön, kuten potilas-, sairaus- tai vammaisjärjestöön tai kysy sinua hoitavalta taholta. Järjestöä voit etsiä muun muassa **Vertaistalo.fi** -verkkopalvelusta.

*Vain kokenut
voi kertoa kokemuksesta.*

Kokemustoimija

Kokemustoimijalla on oma tai läheisen kokemus pitkäaikaissairaudesta tai vammasta, ja hänet on koulutettu tehtäväänsä. Toiminnasta vastaa Kokemustoimintaverkoston kuuluva taustajärjestö.

Kohderyhmä: välittää kokemustietoa eri alojen ammattilaisille ja opiskelijoille.

Koulutus ja valmennus: taustajärjestö toteuttaa Kokemustoimintaverkoston peruskoulutuksen mallilla (40 tuntia).

Koordinointi ja tuki: Kokemustoimintaverkoston kuuluva taustajärjestö.

Löydä kokemustoimija: Ota yhteyttä potilas-, sairaus- tai vammaisjärjestöön tai Kokemustoimintaverkoston Kokemustoimintaverkosto.fi.

Kokemusasiantuntija

Kokemusasiantuntijalla on kokemus sairaudesta tai vammasta, ja hän haluaa jakaa kokemustaan eri tehtävissä. Kokemusasiantuntija voi toimia koulutettuna tai kouluttamattomana, organisaation koordinoimana tai yksityishenkilönä.

Kohderyhmä: välittää kokemustietoa eri alojen ammattilaisille tai opiskelijoille, muille saman kokeneille tai suurelle yleisölle.

Koulutus ja valmennus: eri toimijoiden koulutuksia, laajuus 16–180h. Osa toimii ilman koulutusta. Osa koulutuksista toimii oman kuntoutuksen tukena.

Koordinointi: Organisaatiot koordinoivat omaa toimintaansa, mukana pääasiassa mielenterveys- ja päihdejärjestöjä sekä sairaanhoitopiirejä.

Tuki: Osalla kokemusasiantuntijoista on taustaorganisaatio, joka tarjoaa tukea toimintaan.

Löydät kokemusasiantuntijan järjestöjen, taustaorganisaatioiden tai Koulutetut Kokemusasiantuntijat ry:n (KoKoA) kautta:
Kokemusasiantuntijat.fi

Kokemuskentän vastuunjako ja koordinointi

Veikkaus ja STEA

Kokemustoimintaverkoston toimintaa rahoitetaan Veikkauksen tuotoilla Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskuskuksen (STEA) kautta. Rahoitus on kohdennettua toiminta-avustusta eli Ak-rahoitusta, jota haetaan vakiintuneelle toiminnalle vuosittain.

Valtakunnallinen ohjausryhmä

Valtakunnallisen Kokemustoimintaverkoston ohjausryhmän (Kotove) vastuualueena verkoston yhteistoiminnan koordinointi, linjaukset ja ulkoinen vaikuttamistyö. Ryhmässä on mukana muun muassa taustajärjestöjen, kokemustoimijoiden ja opetussyksiköiden edustajia.

- Tukee alueellisten rakenteiden syntymistä ja kehittämistä, koordinoi aluetukea.
- Seuraa perus- ja jatkokoulutusmallin ajanmukaisuutta ja tekee tarvittavia linjauksia päivittämisen tarpeellisuudesta.
- Vastaa verkoston toiminnan rahoituksen hakemisesta yhdessä hallinnoivan järjestön kanssa.
- Linjaa verkoston palkatun työresurssin tehtäväkokonaisuuksia ja työn suuntaviivoja.

Alueellinen ohjausryhmä

Alueellisen ohjausryhmän kokoonpanossa mukana kokemustoimijoiden, järjestöjen ja tilaajatahojen edustus (muun muassa oppilaitokset, sidosryhmät, sote-edustajat). Järjestöt vastaavat vuorollaan ohjausryhmän puheenjohtajuudesta.

- Yhteistyökumppanuuksien rakentaminen alueella.
- Kokemustoimijoiden virkistystoiminta, vertaistapaamiset ja mahdollinen työnohjauksellinen toiminta.
- Kokemustoiminnan tapahtumien koordinointi ja toteuttaminen sekä toiminnan markkinointi alueella.
- Erilaiset täydennyskoulutukset.

Jäsenjärjestöt

Kokemustoimintaverkostossa on mukana useita kansanterveysjärjestöjä, kuten eri sairausryhmiä edustavia potilas-, vammais- ja läheisjärjestöjä. Kullakin verkostoon kuuluvalla järjestöllä on kokemustoiminnasta vastaava yhteyshenkilö.

- Perus- ja jatkokoulutus yhdessä muiden jäsenjärjestöjen kanssa.
- Taustatuki ja ohjaus kokemustoimijoille.
- Järjestön omien kokemustoimijoiden tietojen ylläpito kokemustoimijarekisterissä.
- Toiminnan markkinointi omissa sidosryhmissä.
- Yhteistyö muiden jäsenjärjestöjen kanssa.
- Osallistuminen verkoston järjestämiin yhteyshenkilöiden tapaamisiin ja kehittämispäiviin.
- Osallistuminen alueellisten ohjausryhmien kokoonpanoon ja toimintaan.
- Toiminnasta viestintä ulospäin.

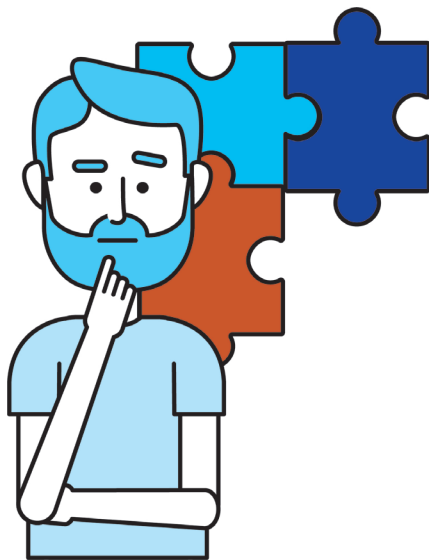
Kokemustoimija

- Sitoutuu toimimaan järjestöjen toiminta-ajatuksen mukaisesti.
- Markkinoi omaa toimintaansa sekä toiminnallaan kokemustoimijuutta yleisellä tasolla.
- Sitoutuu antamaan ja keräämään palautetta kokemustehtävistä verkoston palautelinkkien kautta: **kokemuskoulutus.fi/palaute**
- Osallistuu virkistystapahtumiin sekä lisä- jatkokoulutuksiin mahdollisuuksien mukaan.

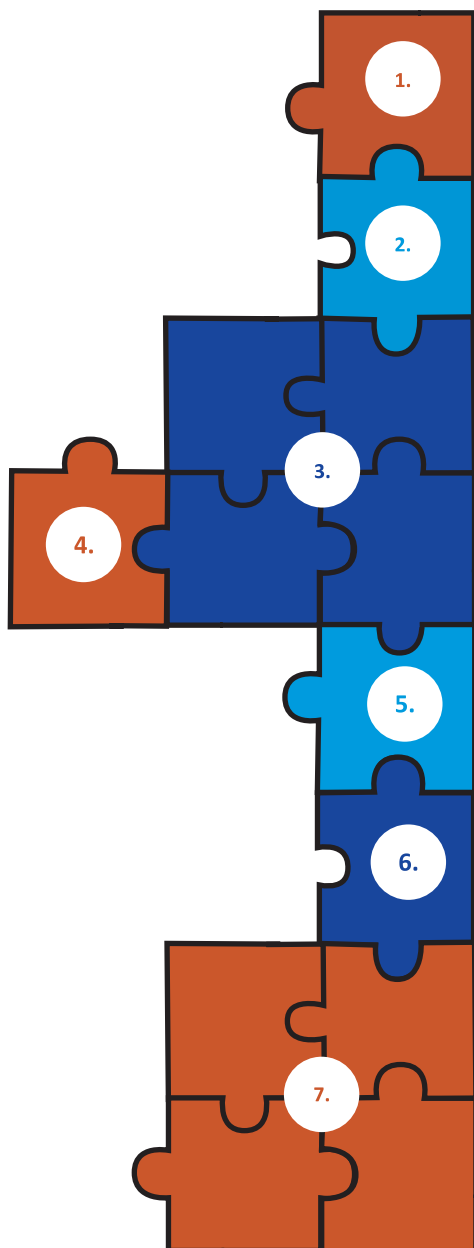
Palkattu työntekijä

Kokemustoimintaverkoston palveluksessa työskentelee suunnittelija, joka koordinoi verkoston järjestöjen ja ohjausryhmien yhteistyötä ja tapaamisia.

- Ohjausryhmien ja järjestöjen toiminnan tukeminen ja ohjaus.
- Järjestöjen yhteisten peruskoulutusten käynnistäminen ja koordinointi.
- Jatkokoulutusten koordinoiminen ja toteuttaminen
- Osallistuminen alueellisiin tapahtumiin ja koulutuksiin.
- Koulutusten sisältöjen kehittäminen yhdessä järjestöjen ja ohjausryhmien kanssa.
- Verkoston sisäinen ja ulkoinen viestintä sekä vaikuttamistyö.
- Alueellisten hyvien käytäntöjen kokoaminen ja edelleen välittäminen muille alueille.
- Verkoston toiminnan raportointi, arviointi ja kehittäminen, yhdessä jäsenjärjestöjen kanssa.
- Kentällä syntyvän tiedon, kokemuksen ja ideoiden välittäminen valtakunnalliselle ohjausryhmälle.

Miten kokemustoiminnan kuvio rakentuu?

1.

STEA rahoittaa toiminnan

2.

Valtakunnallinen ohjausryhmä

Linjaa valtakunnallisen toiminnan suuntaviivoja, ohjaa ja koordinoi

3.

Jäsenjärjestöt (37)

Jokaisesta nimetty **järjestöyhteistyöhenkilö**, joka vastaa kokemustoiminnasta omassa järjestössään, toimii yhteistyössä verkoston kanssa, sekä heidän **kokemustoimijoidensa** tukena ja vastuuhenkilönä.

4.

Yhteistyökumppanit ja sidosryhmät

Verkosto tekee yhteistyötä myös muiden kuin sote-järjestöjen kanssa.

5.

Alueelliset ohjausryhmät

Rakentavat ja kehittävät alueensa kokemustoimintaa

6.

Kokemustoimijat

Toimintamme sydän.

7.

Tilaajat

- Sairaanhoidopiirit ja SOTE-toimijat
- Maakunnat ja kaupungit
- Palvelualojen yritykset
- Oppilaitokset

Alueellisen ohjausryhmän kokoonpano

- Alueellisessa ohjausryhmässä on edustajia järjestöistä, kokemustoimijoista ja opetussyksiköistä. Mukaan voidaan kutsua edustajia sidosryhmistä, joihin lukeutuvat kumppanuustalot, sairaanhoitopiirit, kaupungit ja kunnat, sosiaali- ja terveysturvayhdistykset sekä Koulutetut Kokemusasiantuntijat ry:n (KoKoA) edustajat.
- Yleisesti ohjausryhmässä on järjestöjen edustajia 2–4, kokemustoimijoita 2–3 ja opetussyksiköiden edustajia 2–4. Sidosryhmien edustajien määrään vaikuttaa alueelliset tarpeet ja mahdollisuudet. Ohjausryhmän toimiva koko on tavallisesti 6–10 henkilöä. Isoilla alueilla ohjausryhmässä voi olla useampia edustajia.
- Ohjausryhmän puheenjohtajana ja sihteerinä toimii yleensä järjestöjen edustaja, millä varmistetaan tiedon välittyminen verkoston suuntaan sekä verkoston toimintaperiaatteiden tuntemus.
- Ohjausryhmä kokoontuu 4–5 kertaa vuodessa. Ohjausryhmässä voi olla pienempiä työryhmiä, jotka kokoontuvat tarpeen mukaan ja vastaavat myös käytännön tehtävistä, kuten tapahtuman järjestämisestä.
- Ohjausryhmän toimikausi on yleensä kaksi vuotta.
- Erovuoroisilla jäsenillä ei ole estettä uudelleenalintaan. Varajäseniä ei yleensä valita.
- Ohjausryhmä laatii vuosittain toimintasuunnitelman.

Alueellisen ohjausryhmän valinta ja järjestäytymiskokous

- Alueellinen ohjausryhmä kutsuu koolle järjestäytymiskokouksen.
- Asiasta tiedotetaan valtakunnallisen järjestöverkoston kautta myös alueen kokemustoimijoille.
- Ohjausryhmä huolehtii tiedottamisesta myös alueen opetusyksiköille ja sidosryhmille.
- Aikatauluista ja käytännöistä viestitään myös verkoston työntekijälle, jolta saa tiedottamiseen tarvittavat, ajankohtaiset sähköpostiosoitteet.
- Jäsenjärjestöt nimeävät ohjausryhmään järjestöehdokkaat
- ja suosittelevat kokemustoimijoita ohjausryhmän jäseniksi.
- Opetusyksiköt ja sidosryhmät nimeävät omat edustajansa.
- Ennakkoilmoittautumisen yhteydessä järjestäytymiskokoukseen toimitetaan samalla tieto edustetun tahon ehdokkaista ohjausryhmän jäseniksi.
- Järjestäytymiskokouksen alussa päätetään edustajien paikkojen määrä ryhmittäin. Jos ehdokkaita on enemmän kuin kokoonpanossa paikkoja, valinnan ratkaisee arpa.

Alueellisen ohjausryhmän toiminnan tarkoitus

Alueellinen ohjausryhmä luo yhteyksiä alueellaan eri tahoille, jotta kokemustoimijoille syntyisi tilausta ja kokemustoiminnan tunnettuus kasvaisi. Useat ohjausryhmät järjestävät alueensa kokemustoimijoille säännöllisesti virkistys- ja koulutustapahtumia. Kumppanina tapahtumien järjestämisessä voivat toimia paikalliset yhdistykset, tilaajatahot sekä oppilaitokset.

Ohjausryhmät ovat järjestäneet kokemustoimijoiden peruskoulutuksia useilla alueilla itsenäisesti tai yhdessä jäsenjärjestöjen kanssa. Koulutukset ovat sisällöltään ja laajuudeltaan verkoston määritelmän mukaisia. Koulutettavien henkilöiden valinnasta ja soveltuvuudesta vastaa kuitenkin aina ensisijaisesti koulutukseen hakevan henkilön oman taustajärjestön kokemustoiminnan vastuuhenkilö järjestön linjausten mukaisesti.

Vinkkejä virkistys- ja koulutustoimintaan

- **Alueellisen ohjausryhmän** järjestämät virkistystapahtumat ja koulutukset voivat olla hyvin monimuotoisia, kuten eri toimijoiden yhteistyössä rakentamia seminaareja, joissa kehitetään toimintaa ja lisätään sen tunnettuutta.

Joillakin alueilla järjestöjen kokemustoimijoille on tarjottu täydentävää koulutusta tai valmennusta sote-alueen toimesta, näin on tehty esimerkiksi Kajaanissa ja Vaasassa. Tavoitteena on, että kokemustojijat saavat tarvittavia valmiuksia toimintaan sote-yksiköiden kehittämistehtävissä ja työryhmien kokoonpanoissa.

Alueiden eri sote-toimijat ovat enenevässä määrin kiinnostuneita kokemustiedon ja -toimijoiden hyödyntämisestä osana kehittämistyötä. Kun asiakkaan osallisuus vahvistuu, myös kokemusosaamiselle syntyy tilausta ja tarvetta. Kokemustoimijoita pyydetään mukaan työryhmiin sekä kehittämisen ja kouluttamisen tehtäviin.

Alueellinen kehittämistuki

Alueelliset ohjausryhmät voivat hakea valtakunnalliselta verkostolta kehittämistukea toimintaansa. Tuesta päätetään aina vuosittain valtakunnallisessa ohjausryhmässä STEA:n avustusehdotuksen linjausten mukaisesti. Tuen hakemisesta tiedotetaan erikseen ohjausryhmille. Tuki on ollut keskimäärin 200–1000 euroa. Sitä voi käyttää alueen kokemustoiminnan kehittämiseen, kuten tapahtumien järjestämiseen potentiaalisille kuulijoille ja kokemustoimijoille sekä täydennyskoulutuksen tarjoamiseen.

Valtakunnallinen kokemustojijarekisteri

Kokemustojijarekisteristä löytyy koottuna verkoston kaikkien jäsenjärjestöjen kokemustojijoiden tiedot. Tilaa jataho voi hakea sopivia kokemustojioita niin paikkakunnan, diagnoosin kuin järjestökin perusteella. Myös alueelliset ohjausryhmät voivat käyttää rekisterin yhteystietoja tiedottamiseen alueen kokemustojioille tai etsiä kokemustojioita eri tehtäviin.

Kokemustoimintaverkoston jäsenjärjestöt päivittävät omalta osaltaan kokemustojijoidensa tietoja rekisteriin ja pitävät ne ajan tasalla. Valtakunnallisen verkoston työntekijä

Vinkkejä virkistys- ja koulutustoimintaan

- **Kokemustojioille** suunnatuissa tapahtumissa virkistytymisen ja kohtaamisen ohella voidaan tarjota mahdollisuuksia esiintymistaidon kehittämiseen ja vuorovaikutukseen sekä täydennyskoulutusta vaikkapa PowerPoint -ohjelman käyttämiseen.
- **Tapahtumia** voi järjestää yhteistyössä tilaajatahon, kuten sairaanhoitopiirin tai oppilaitoksen, kanssa. Tapahtumasta osa voi olla suunnattu kaikille ja osa vain kokemustojioille. **Kokemustoiminnan kohtaamis** voi järjestää myös alueen eri tapahtumien yhteyteen, jolloin saadaan näkyvyyttä.

hallinnoi rekisteriä ja tekee käyttäjätunnuksia julkisille tilaajatahoille ja ammattilaisille kuten oppilaitosten, sairaala- ja sote-tahojen edustajille.

Palkkio- ja korvausohjeistus

Kokemustoiminta on pääosin vapaaehtoistyötä. Kuitenkin jokaisella kokemustoimijalla on mahdollisuus tapauskohtaisesti sopia tilaajatahon kanssa palkkiosta ja esimerkiksi kohtuullisista matkakorvauksista. Kannattaa ottaa huomioon, että palkkio on verollista tuloa.

Arviointi, seuranta ja palaute

On tärkeää, että verkosto saa tiedon kokemustoimijoidensa työstä ja tehtävistä. Luentojen, opetustuokioiden ja kaikkien muidenkin kokemustoimijatehtävien lukumäärät, kohteet, toteutustapa ja saatu palaute on tärkeää koota yhteen. Tietojen pohjalta tehdään itsearviointia ja kerätään seurantatietoa verkostolle ja rahoittajalle.

Tietojen koostamista varten käytössä on sähköinen palautelomake. Kokemustoimijan tulisi jokaisen vierailunsa yhteydessä antaa linkki lomakkeeseen sekä kuulijoille että tilaajataholle, jotta he voivat pikaisesti täyttää kyselyn ja antaa tarvittavaa ja hyödyllistä tietoa valtakunnalliselle verkostolle. Myös kokemustoimijalle itselleen on linkki, jonka kautta hän voi tehdä itsearvioinnin. Palautetta ei vielä tässä vaiheessa ole pystytty eriyttämään niin, että se tulisi suoraan myös kokemustoimijalle itselleen. Tämä on seuraavana kehityskohteenä.

Eri ryhmille kohdennetut palautelomakkeet löytyvät nettisivuiltamme kokemustoimintaverkosto.fi.

Koulutusten järjestäminen

Kaikilla kokemustoimijoilla tulee olla tehtävänsä pätevyys, jonka saa osallistumalla peruskoulutukseen tai hakemalla valtakunnalliselta ohjausryhmältä erityisin perustein. Hakemuksen toimittaa oma taustajärjestö.

Valtakunnallinen ohjausryhmä määrittelee yhteistyössä jäsenjärjestöjen kanssa perus- ja jatkokoulutusten sisällön ja laajuuden. Tällä hetkellä tarjotaan peruskoulutusta ja kehittäjä–vaikuttaja-jatkokoulutusta. Koulutukset toteutetaan yhteistyössä järjestöjen ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Koulutuksiin haetaan järjestöjen kautta, jotka vastaavat omien kurssilaistensa valinnasta, soveltuvuudesta ja pääosin myös koulutuksen kustannuksista. Kurssille osallistuva henkilö ja hänen taustajärjestönsä sopivat matka- ja majoituskuluista aina tapauskohtaisesti.

Peruskoulutus

Peruskoulutuksella on yhtenäinen sisältö, jonka valtakunnallinen ohjausryhmä on linjannut ja hyväksynyt yhdessä jäsenjärjestöjen kanssa. Koulutus on laajuudeltaan noin 40 tuntia, jakautuen lähiopetukseen ja itsenäiseen työskentelyyn. Käytännössä lähiopetukseen varataan vähintään kolme päivää (yhteensä 24 tuntia) ja itsenäiseen työskentelyyn noin 20 tuntia sisältäen ennako- ja välitehtävät sekä mahdollisen harjoitusluennon valmistelun ja esittämisen.

- Koulutus on prosessimainen, eli sen tulee jakautua riittävän pitkälle ajanjaksolle, mikä tukee kokemustoimijan oman kokemuksen jäsentymistä ja prosessointia.
- Peruskoulutuksista vastaavat yleensä kouluttavat järjestöt yhdessä, mahdollisesti yhteistyössä alueellisen ohjausryhmän kanssa. Ohjausryhmä tuo koulutukseen tärkeän paikallistuntemuksen ja alueelliset

kontaktit, joita vierailevilla järjestöjen työntekijöillä ei välttämättä ole.

- Kouluttajina toimivat pääosin järjestöjen työntekijät, kokeneet kokemustoimijat sekä mahdolliset ulkopuoliset kouluttajat.
- Järjestöjen yhteisissä koulutuksissa on havaittu, että on välttämätöntä nimetä koulutuksen koordinoitiin vastuuhenkilö, jolla on kokonaiskuva toteuttamisesta, kouluttajista ja

työnjaosta. Usein koulutuspäivien ohjelmaa ovat toteuttamassa eri järjestöjen työntekijät ja kouluttajat, jolloin koulutuksen järkevyys, vastuualueet sekä tiedonkulku kouluttajien välillä täytyy varmistaa.

- Koulutuksista tiedotetaan järjestöjen ja alueellisen ohjausryhmän sopimalla tavalla: joko alueella laajemmin tai kohdennetusti järjestöjen omien kanavien kautta.

Täydentävä koulutus

Alueelliset ohjausryhmät järjestävät täydentävää koulutusta alueensa kokemustoimijoille. Koulutukset ovat yleensä lyhyitä, muutaman tunnin mittaisia tapahtumia. Aiheena voivat olla esimerkiksi viestintä, vuorovaikutus, esiintyminen, markkinointi, PowerPoint-esityksen laatiminen, YouTube-kanavan rakentaminen, videomateriaalin tekeminen tai vaikkapa hissipuheen laatiminen.

Useat ohjausryhmät käyttävät verkoston myöntämää kehittämisrahaa juuri täydennyskoulutusten järjestämiseen. Koulutukset ovat avoimia kaikille alueen koulutetuille kokemustoimijoille.

Jatkokoulutus

Kokemustoimijaverkosto suunnittelee ja toteuttaa kehittäjä–vaikuttaja-jatkokoulutusta kokemustoimijoille, jotka haluavat lisätä valmiuksiaan toimia kehittämisen ja vaikuttamisen eri tehtävissä. Koulutus sisältää itsenäisesti valmisteltavia etätehtäviä ja 1 ½ vrk lähiopetusta. Koulutuksen tarkoituksena on antaa tarvittavia työkaluja siihen, kuinka siirrytään perinteisemmästä tarinan kerronnasta monimuotoisen työryhmätyöskentelyn suuntaan. Kokemustoimintaverkosto tiedottaa koulutuksista järjestöjen ja ohjausryhmien kautta.

Vinkki:

- Hyviä **kouluttajia** löytyy esimerkiksi esiintyvien taiteilijoiden ja teattereidен kautta. Oppilaitoksista voi kysyä **videoiden tekijöitä**.
- Hyviä **tiloja** löytyy muun muassa kirjastoista ja oppilaitoksista, nämä ovat usein myös maksuttomia.

Tiedottaminen

Valtakunnallisen Kokemustoimintaverkoston ohjausryhmä (Kotove) ja sen suunnittelija vastaa sekä sisäisestä viestinnästä järjestöille ja ohjausryhmille että ulkoisesta viestinnästä sidosryhmille, julkisille kumppaneille ja muille toiminnan kannalta tärkeille tahoille. Viestintää toteutetaan avoimien kanavien kautta myös kokemustoimijoille ja asiasta kiinnostuneille.

Kokemustoimintaverkko sosiaalisessa mediassa

Näytään, kuulutaan, innostetaan, osallistetaan ja tullaan tutuiksi sosiaalisessa mediassa!

Alueellisissa ohjausryhmissä kannattaa muistaa somenäkyvyyden mahdollisuudet ja innostaa toimijoita mukaan.

Kokemustoimijoita kannustetaan tekemään somepäivityksiä omalla profiilillaan eri kokemustoiminnan tehtävissä. Esiin voi nostaa tietoja ja kuvia omista ”keikoista”,

Kanavat

Facebook:
@Kokemustoiminta

Twitter:
@Kokemustoimintaverkosto

YouTube: videoita hakusana-
la kokemustoimintaverkosto

Hashtagit

#kokemustoiminta (yleinen)

#kokemustoimintaverkosto
(verkoston tapahtumat, toiminta)

#kokemustoimijat (oppilaitoksissa,
tapahtumissa, kokemustoimijoiden
omissa esiintymisissä)

#kokemustieto (laajemmasta toimin-
nasta, tutkimustiedossa)

osallistumisista tapahtumiin ja kokemustoimintaan. Yhteisten hashtagien käyttö Twitterissä tuo toiminnan yhteen ja näkyviin.

Tapahtumien sometus

Tapahtumissa ilmoitetaan osallistujille etukäteen, jos paikalta tehdään sosiaaliseen mediaan päivityksiä. Kun kuvaat tapahtumissa, kysy etukäteen, saavatko kaikki näkyä sosiaalisen median postauksissa tai muussa käyttötarkoituksessa. Jos joku kieltäytyy, häntä ei pidä kuvata. Lapsia saa kuvata vain vanhemman luvalla.

Muistuta osallistujia käytössä olevista yhteisistä hastageista.

Tapahtumien ennakkomarkkinoinnissa voi pyytää apua myös valtakunnallisen verkoston työntekijöiltä.

Katso tarkempi someohje: [Kokemustoimintaverkosto.fi](https://kokemustoimintaverkosto.fi)

Ohjausryhmien kokeilemia hyviä käytäntöjä

- **Mentorointimalli:** Vanhempi ja kokenempi kokemustoimija nimetään uuden kouluttautuneen kokemustoimijan tueksi määräajaksi. Mallissa sovitaan tapaamisten kestosta, yhteydenotoista ja tuen muodoista.
- **Työnohjaus:** Osa ohjausryhmistä on koordinoinut ryhmämuotoista työnohjausta alueen kokemustoimijoille. Ohjaajana on usein sidosryhmän tuttu, työohjaajan koulutuksen käynyt henkilö, esimerkiksi opettaja.
- **Elävä kirjasto:** Elävässä kirjastossa paperisten kirjojen sijaan saadaan oikeita ihmisiä keskustelua varten. Elävää kirjastoa on järjestetty tapahtumien yhteydessä kirjastoissa, oppilaitosten teemapäivissä sekä kaupunkitapahtumissa ja vastaavissa. **Lisätietoa:** All.fi > vaikuttaminen > nuorten yhdenvertaisuus
- **Omaehtoinen vertaisryhmätoiminta:** Ryhmänohjaajakoulutuksen käynyt kokemustoimija on koonnut alueellaan ryhmän, joka kokoontuu kokemustehtävistä nousevien teemojen parissa erikseen sovitulla aikataululla.
- **Paneelikeskustelut:** Paneelikeskustelukiertueita on järjestetty alueilla osana toiminnan markkinointia tai vaikuttamistyötä.
- **Luentosarja-malli:** Alueen kokemustoimijoiden tarinoita tai teemoitettuja luentoja tarjotaan

kansanopiston, työväenopiston tai vastaavan luentotarjottimelle syksyllä ja keväälle. Usein luentoja markkinoidaan myös sote-alan opiskelijoille osaksi vapaavalintaisia opintoja tai osaksi vapaaehtoistyöhön tutustumisen kokonaisuuksia.

- **Seminaarit:** Ammattilaisille ja tilaajille järjestetään monilla alueilla seminaareja kokemustoiminnan eri mahdollisuuksien markkinointiseksi.

Materiaalit, lomakkeet ja lisätietoa

Ohjausryhmien ja järjestöjen käyttöön löytyy valmista materiaalia sekä lomakkeita Kokemustoimintaverkosto.fi sivustolta. Saatavana on muun muassa:

- Peruskoulutusten hakulomake
- Koulutusten palautelomake
- Jatkokoulutuksen hakulomake
- Harjoitusluennon arviointilomake
- Kokemustoimijan perustietolomake rekisteriä varten (CV-lomake)
- Sähköiset palautelomakkeet opiskelijoille ja tilaajille sekä kokemustoimijan itsearviointilomake
- Koulutusten todistusohjat

-
- **Kokemustoimintaverkoston oma verkkosivu** > kokemustoimintaverkosto.fi
 - **Asiakkaiden osallisuus palveluiden ja palvelujärjestelmän kehittämisessä – Innokylän työtila:** > innokyla.fi > Hae: Työtila 1923650
 - **Kokemukset käyttöön – kokemusasiantuntijatoiminnan kehittäminen, THL** > julkari.fi
 - **Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke – Sokra, THL**
 - **THL:n kokemusosaamisen sivu** > thl.fi
 - **STM:n PASI-kärkihaankeen asiakkaiden osallistumisen toimintamalli**
 - alueuudistus.fi/osallistuminen/sote
 - stm.fi
 - **Tiedä ja toimi -kortti Asiakasosallisuudesta** > julkari.fi > Hae: Asiakasosallisuus palvelujärjestelmässä

- Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnon -luonnos, jonka osana on alkanut 2019 alusta ”Kokemusasiantuntijana ja vertaisohjaajana toimiminen, 20 osp”.

Kokemustoimintaverkoston jäsenjärjestöjen www-sivuja, joissa esitellään järjestön kokemustoimintaa:

- **Autismiliitto** > autismiliitto.fi
- **Kilpirauhasliitto** > kilpirauhasliitto.fi
- **Sydänliitto** > sydanliitto.fi
- **Invalidiliitto** > invalidiliitto.fi
- **Aivovammaliitto** > aivovammaliitto.fi
- **Aivoliitto** > aivoliitto.fi
- **Suomen Kipu** > suomenkipu.fi
- **Syöpäjärjestöt** > syopajarjestot.fi
- **Hengityслиitto** > hengityслиitto.fi
- **FinFami** > finfami.fi
- **Satakunnan Yhteisökeskus** > https://prezi.com/p/m9pa1xc-df___/kokemustoiminta-2018-satakunta/
- **Reumaliitto** > reumaliitto.fi
- **Munuais- ja maksaliitto** > muma.fi
- **Kuuloliitto** > kuuloliitto.fi
- **Näkövammaisten liitto** > nkl.fi
- **Keliakialiitto** > keliakialiitto.fi
- **Neuroliitto** > neuroliitto.fi
- **Crohn ja Colitis** > crohnjacolitis.fi

Kokemustoimintaverkostoon kuuluu

18 alueellista ohjausryhmää,

37 sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja

yli 500 kokemustoimijaa eri puolilla Suomea.

Yli 100 organisaatiota käyttää Kokemustoimijarekisteriä.

KOKEMUSTOIMINTAVERKOSTO

| ADHD-liitto | Aivoliitto | Aivovammaliitto | Allergia-, Iho- ja Astmaliitto | Autismi- ja Aspergerliitto | Crohn ja Colitis | Epilepsialiitto | Finnlico | Hengitysliitto | Invalidiliitto | Keliakialiitto | Kuuloliitto | Kynnys | Lihastautiliitto | Mielen | Mielenterveyden keskusliitto | Mielenterveysomaisten keskusliitto – FinFami | Muistiliitto | Munuais- ja maksaliitto | Neuroliitto | Näkövammaisten liitto | Omaishoitajaliitto | Psoriasisliitto | Suomen CP-liitto | Suomen Diabetesliitto | Suomen Kilpirauhasliitto | Suomen Kipu | Suomen Luustoliitto | Suomen Migreeniyhdistys | Suomen Nivelyhdistys | Suomen Parkinson-liitto | Suomen Reumaliitto | Suomen Sydänliitto | Suomen Syöpäyhdistys | Syömishäiriöliitto-SYLI | Turun Seudun Nivelyhdistys |